

İSLÂM DİNİ, ÇALIŞMA DİNİDİR

(1) وَلَا تَتَرَنَّصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا ۚ

(2) ۚ اسْعُوا فَإِنَّ السَّعْيَ كَتَبَ عَلَيْكُمْ ۚ

Aziz ve Muhterem din kardeşlerim,

Şu fânî dünyaya gelipte, hayatın bir mücâdele safhası olduğunu kabul etmiyen var mıdır? Her mânâda mes'ut yaşamak için çalışmanın tek çare olduğunda kimin şüphesi vardır? Elbette ki, müreffeh bir hayat seviyesi ancak çalışmakla elde edilir. Hangi millet ki, tenbellikten nefret etmiş, çalışmaktan haz duymuşsa bütün milletleri geride bırakarak gerçek mutluluğa ulaşmıştır. Tabiat âlemini hükmü altına alarak, havadan, sudan ve daha bir çok tabii imkânlardan faydalanmasını bilmıştır. Bu yüzden de, yaşadıkları vatan sathını fabrika bacaları, makine sesleriyle doldurmuşlardır. Klâsik bir çalışma usulü olan ferdî gayret yerine, modern metodlara dayanan plânlı bir işbölümü anlayışını ortaya koymuşlardır. Çalışma sâyesinde eski çağlarda da, sayılamıyacak kadar çok medeniyetler meydana getirilmiştir. Günümüzdeki, anıtlar, antikalar ve tarihî eserler bu medeniyetlerin birer belgesidir. Çalışmak bir milletin aynasıdır. Medeniyet onun çehresinde aranır. Dinler bu sahada da, az rehberlik etmiş değildir. Hele dinlerin sonu olan İslâm dîni bu hususta hareket kaynağı olup, insanın gücünü şahlandıran ve yaşadığı çağın en modern medeniyetini kurup, gelecek çağlarda kurulacak medeniyetlere de ışık tutmuştur. İslâm dîninin, insan gücüne verdiği önemi daha iyi anlamak için İslâmın kutsal kitabını ve onun habercisi olan Hz. Muhammed'in mübârek sözlerini derin bir vukufiyetle tetkik etmek gerekir. Biz burada siz kıymetli cemaatımıza, bunlardan bazılarını arz etmekle yetineceğiz. Cenâb-ı Allah Kur'ân-ı Kerimde, beşeriyetin ilerlemesini, kendi şah-

sî gayretinde aramasını işaret ederek : وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۚ

buyurur, yani insan için ancak çalıştığının karşılığı vardır. Kur'ân-ı Kerim'i iz'anla okuyup da âhireti kadar dünyasına da bağlanmıyan tek ferd tasavvur edilebilir mi?

(1) «... ve dünyadan nasibini unutma.»

(2) «Çalışın! Çünkü, çalışmak üzerinize farz oldu.»

İslâmiyet, dindarlığı derbederlikte, takvâyı pislikte ve halim selimliği miskinlikte aryanların baş düşmanıdır. Kafasıyla, kalbiyle, kalemiyle ve bedeniyle çalışanların da en samimî dostudur. Resûl-i Ekrem Efendimiz bir muhârebeden dönüşü esnâsında sıcağın bitip kalan askerlerine bir serinlik ararken ilerde gördüğü hurma bahçesinin gölgeleri aklına geldi. Biraz yaklaştıktan sonra izin almak için sâhibini arıyordu. Bu esnâda çalışmaktan üstü başı toz, toprak olmuş bir vaziyette birisinin kendisine doğru koştuğunu gördü. Bu zat ahabdan Muaz idi. Elleri bahçe işleriyle çamurlandığından, arkasına saklayıp Hz. Muhammed'in elini öpmek için ağzını uzattı. Fakat Fahr-i Kâinat Efendimiz hemen Muâz'ın elinden tutup yukarı kaldırarak, askerlerine hitâben : İşte dünyada öpülecek eller, bu ellerdir. Âilesinin, çocuğunun rızkını kazanırken nasırlaşan ellerdir, buyurdu. Başka bir günde yine Hz. Muhammed sahabeleriyle birlikte oturup din ve dünya işleri üzerinde hasbihal ediyorlardı. Yanlarından bir genç acele acele işine gidiyordu. Ahabdan bâzısı : Yâ Resûlallah, bu giden genç ibâdetine de böyle çalışsa ne iyi olur, dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz Efendimiz : Eğer o genç gösteriş için yapmıyor da anasının-babasının geçimi gayesiyle gidiyorsa aynı ibâdet etmiş gibi sevap kazanır, buyurdu. Gerek sözü ile gerekse hareketiyle her hali bizleri örnek olan sevgili Peygamberimiz bir yolculuğu sırasında arkadaşları yemek hazırlarken kendisinin de, yakacak topladığı bilinen bir vâkıadır. Çalışmayı feyizli bir iş sayan Peygamberimiz, çalışmadan başkalarının sırtından geçinmeyi de takbih etmiş, şiddetle nefretlemiştir. Eğer ümmetim çalışmaksızın yemenin, kazanmayıp dilenmenin ne büyük bir günah olduğunu benim kadar bilseler, etleri kemiklerinden ayrılır buyurdu. Hazret-i Ömer de, bir gün namazdan çıkarken, câmi önünde sağlam bir adamın el açıp kendisinden yardım istediğini görünce, elindeki bastonunu kaldırıp bu dilencinin eline indirdi ve : Ben Ömer İbnü'l-Hattab'ım (oduncunun oğlu Ömer'im). Babam sırtında dağlardan odun taşıya taşıya arkasını yara yaptı da dilenmedi, defol git çalış, diyerek kovdu.

Aziz Müslümanlar; İslâmiyet dâima alın teri ile kazanılan malın en helâl servet, en güzel rızık olduğunu emretmiştir. Peygamberimiz (A.S.) bir

hadis-i şerifinde : [افضل الاعمال الكسب الحلال] = Dünyada en efdal amel, helâl kazanmaktır. Başka bir hadisinde de :

[ومن طلب الدنيا حلالاً في عناف كان في درجة الشهداء]

= Kim ki, izzet-i nefsinin koruyarak, iffetini muhâfaza ederek çalışıp da, dünya malını dilerse şehitler mertebesine ulaşmış olur, buyuruyor. Biz Müslümanlar öyle bir çağda yaşıyoruz ki, her zamankinden daha çok çalışmaya, çabalamaya ihtiyacımız vardır. Dînimizin say ü gayrete verdiği önemi anladığımız andan itibaren, atâlet zincirlerini kırmış, gaflet perdelerini yırtmış olacağız. Bu sâyede de, mes'ut ve müref-

feh bir hayat yaşıyacağız. Fakir olup, câhil kalmak ezeli ve ebedi alın yazımız mıdır biz Müslümanların? Elbette ki, hayır, öyle ise, mukaddes dînimize, necip milletimize lâayık olabilmek için, her şeyden önce şahsî gayretimizle şerefli bir hayat hazırlamak icap eder.

﴿ من على عياله من حله فهو كالمجاهد في سبيل الله ﴾

= Aile efrâdını helâl kazançla infâk için çalışanlar, Allah yolunda cihâd etmiş gibi sevâba nâil olurlar ve çoluğunun çocuğunun nafakasını helâlin-
dan kazanmak gayesiyle çalışmaya gidenler, bu yolda ölürlerse şehittirler, buyuran Peygambere, ümmet olmak bu ruhta çalışmayı iktizâ eder ve aynı ruh hâleti içinde durmadan, yorulmadan çalışıp, çabalamayı zorunlu kılar. Dînimizde çalışmak bir ibâdettir. Hem de üzerimize farzdır :

﴿ طلب الحلال فريضة على كل مسلم ﴾

= Helâl mal kazanmak her Müslümana farzdır. Kazancının kıymetini bilen, onu hayır ve hasenatta harcıyanları Cenâb-ı Allah çok sever, Allah'ın lûtfettiği nîmeti, Allah yolunda sarfedenlere, Allah kat kat

verir. ﴿ لَإِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ ﴾ = Şükrünü ifâ ettikçe O da tezyit eder. Cenâb-ı Peygamberimiz (A.S.) ﴿ نعم المال الصالح للرجل الصالح ﴾ = Sâlih bir Müs-

lûman için hayırlı mal ne güzel şeydir, buyurmakla, bizlerin hem maddî ve hem de mânevî zengin olmamızı ister. Azim ve irademizi birleştirerek, tabiat âlemindeki, sayısız nîmetlerinden faydalanmak, olgun bir Müslümanın en tabii hakkıdır. Dünyada kazandığımız servet sâyesinde, âhiretimizi de kolaylıkla kazanabiliriz. Gene Peygamberimiz Efendimiz bir hadîslerinde:

﴿ نعم المطية لدنيا فارتحلواها تبلغكم الآخرة ﴾

= Dünya ne güzel bir varlıktır ki, ona sımsıkı sarılıp da, emek sarfedenler, âhiret mutluluğuna ererler, buyurmakla bizleri dünyada iken boş vakit geçirmeden gece ve gündüz çaba harcamamızı teşvik ediyor.

Muhterem cemaat, Allahü Azimü'sş-şan mukaddes kitabımız Kur'ân-ı

Kerim'de ﴿ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا ﴾ = Dünyada nasîbini sakın unutma, çalış ve rızkını bul. Diğer bir âyetinde de :

﴿ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ﴾

= Rızkınızı aramak için yer yüzüne yayılın, bu taktirde Rabbinizin fazl u ihsânına nâil olursunuz, diye beyan buyrulur. Fahr-i Kâinat Efendimiz de :

﴿ ان الله يعطى عبده على قدر همته ونهمته ﴾ = Muhakkak ki, Allahü Zülcelâl Haz-

retleri, kullarına azim ve himmetleri nisbetinde ihsanda bulunur. (İçinizden

hayırlısı dünyasını, âhiretine veya âhiretini dünyasına fedâ eden kimse değildir. Fakat her ikisi için çalışandır.. Peygamberimiz :

« ليس خيركم من ترك دنياه لآخرته ولا آخرته لدنياه خيركم من اخذ من هذه وهذه »

Bu sözyle de, çalışan insanın kazanacağını açıkça duyurur. «Çalışan bulur, her çalışanın şüphesiz ki, bir nasibi vardır. Sabah uykusu insanın rızıkına mânîdir.» Adâletiyle ün salan Hazret-i Ömer (R.A.) de : «Hiç biriniz miskin miskin oturup da : Yâ Rabbi, benim rızıkımı ver, diye tenbelce duâ etmeyin. Zira Cenâb-ı Allah gökten ne altın yağdırır, ne de gümüş» der.

İşte aziz ve muhterem Müslümanlar, dinimiz çalışmaya bu kadar büyük önem vermiş, insan gücünü, kıymetli bir varlık saymıştır. Bunları bilip de, bu cevval ruhla çalışmayanlar, hâlâ mı Müslüman olduklarını iddiâ ederler. İnsanın gerçek Müslüman olabilmesi için, tüccarın ticârethânesinde, doktor ve mühendisin lâboratuvarında, köylünün tarlasında, memurun masasında elhâsıl bütün meslek erbâbının mesleğinde harıl harıl çalışması icâbeder. Müslümanlık bunu emreder. Atalarımız işliyen demir pas tutmaz demişler, ne güzel söylemişler, gerçek de budur. İnsan çalışırsa kalbi, kafası ve bütün bedeni gaflet, zillet ve meskenet gibi marazlardan hâlî kalır. Boş durmak, boş yere vaktini öldürmek kişinin maneviyâtını yıkar, maddî hayatını sarsar. Kan dâvâlarına, çeşitli cinayetlere, toplum huzurunu ihlâlâ, nizam ve düzeni bozmaya hep boş durmak, âtıl kalmak sebep olmaktadır. Bu ve buna benzer içtimâî dertlerimizi kökünden halletmek için tek çaremiz, milletçe elele verip, gönül birliğiyle çalışmaktır. Vaktimizi değerlendirip, plânlı ve hedefli çalışmaktır. Bir milletin hür olması, hür yaşaması çalışması ile garanti altına alınabilir. Hâkezâ bir âilenin mes'ut olması, müreffeh bir hayat yaşaması yine o âilenin bütün ferdiyle çalışmasına bağlıdır. Aziz cemaat, sözlerimi sevgili Peygamberimizin bir hadîsiyle bitireceğim :

« اعمل لدنياك كأنك تعيش أبداً واعمل لآخرتك كأنك تموت غداً »

= Dünyan için hiç ölmeyecekmiş gibi, âhiretin için de yarın ölecekmiş gibi çalış.

Hamza AYAN